

.....
Izhaja vsak petek
zjutraj in stane
poštnino vred
celo leto 48 K, za pol
leta 24 K, za četrt
leta 12 K.

Posamezna številka 1 R.

KRA STRAŽA

GLASILO OBMEJNIH SLOVENCEV

.....
Inserati: Ena šest-
stolpna petitvrsta
(prostor 3 mm visok
in 41 mm širok) 2 K.
Pri večkratni objavi
primeren popust.
Posamezna številka 1 R.

33. štev.

Gornja Radgona, dne 19. avgusta 1921.

III. leto.

Njegovo Veličanstvo kralj Peter I. Karadjordjević umrl.

V prvih jutranjih urah 17. avgusta 1921 se je raznesla po naši severni meji prelušna vest, da je Njegovo Veličanstvo kralj Peter I. Karadjordjević, kralj ujedinjene Jugoslavije — umrl. Uradno se nam naznanja kot čas smrti 16. avgust ob 5. (t. j. 17.) uri in 30 minut popoldne. Že minuli teden je prineslo vse časopisje širom naše lepe domovine žalostno vest, da je kralj Peter I. nevarno obolel in strašne slutnje, katere so se nas, ki smo poznali trpljenjapolno življenje našega prvega kralja-osvoboditelja nehote polaščale, so se izpolnile. Ob krsti prvega jugoslovanskega kralja po volji božji in narodovoj plaka vsa odrešena in neodrešena domovina. Zjedinjeni jugoslovanski narod je gledal v postavi sivolasega Belega orla utelešen lastni kip, kip svojih perečih nad. On, ki je umrl, zmučen od trudov in velikanskih naporov dolgoletne vojne, vzlasti pa od mučeniškega umika čez albanske čeri, je v svoji zgodnji mladosti zasanjal svoje veliko poslanstvo: Osvoboditev vseh jugoslovanskih plemen. Meč, katerega je z vso ljubeznijo objel kot mladenič, ni več zdrknil iz njegovih rok in ž njim je rezal narodu pot novih usod. Vedno in značajno zvest svojim ciljem ni nikdar klonil pred zlobo časovnih razmer, ampak je kot veliki in junaški borec za svobodo svojega naroda žrtvoval vse in sebe. Kako bi narod ne žaloval za svojim kraljem, kateri ga je tako zelo ljubil in vzbudil toliko ljubezni v srcu celega naroda! — Zaspal je v večni sen veliki sin našega naroda, prežet do dna duše pravega demokratskega duha, mož odprte glave in čistih rok, slaven in značajan borec za svobodo in pravice svojega skozi stoletja teptanega naroda. Ujedinjena in svobodna Jugoslavija plaka ob mrtvaškem odru svojega kralja in vladarja in moli ta dan k Bogu Pravice, naj ohrani pokojnikovo potomstvo v dolgem življenju, duši Velikega Mučenika za narodovo svobodo in jedinstvo pa naj podeli večni mir in pokoj! Obmejni Slovenci se s celo domovino klanjamo nesmrtnemu duhu Karadjordjevićev in prisegamo ob grobu onemoglega prvoboritelja za naše jedinstvo njegovemu junaškemu sinu kraljeviču Aleksandru: Zvestobo za zvestobo!

Pokojni kralj Peter I. Karadjordjević je bil rojen dne 11. julija 1844. leta kot sin kneza Aleksandra in kneginje Perzide Karadjordjević. Obiskoval je licej Saint Barbe v Ženevi v svobodni Švici, vojno šolo v Saint Cyru, najslavnejšo vojaško šolo, kjer se je šolal tudi Napoleon in do l. 1867 generalštabno šolo v Parizu. Leta 1870 je vstopil kot navdušen oficir popolnoma prostovoljno in na lastno zahtevo v francosko vojsko, kjer se je s tako hrabrostjo boril zoper Nemce, da je bil kmalu odlikovan z najvišjim vojnim odlikovanjem, redom častne legije. V času, ko je naš pokojni kralj študiral, so bile balkanske razmere naravnost neznosne in — obupne. Mladostni princ je že v svojem 15. letu moral zapustiti svojo domovino, rojstno mesto Beograd in zbežati v tujino. Po krinski vojski je Rusija, inace močna nenadno oslabela in morala odnehati od balkanske politike in Avstrija je po porazih na Laškem obrnila vso svojo pozornost Balkanu, kar se je občutilo tako v Beogradu, kakor v celi državi. Nastopila je doba notranjega razkroja in političnih neuspehov.

Za časa Obrenovićeve je bil finančni primanjkljaj vedno večji, vojaštvo maloštevilno, neurejeno, izmučeno, za notranjo upravo se ni storilo ničesar, naravno bogata dežela ni imela denarja za šole, železnice in najpotrebnejše kulturne institucije. — Ko je potem l. 1875 izbruhnila vstaja krščanske raje proti Turkom v Bosni, se ji je svobodoljubni in rodoljubni princ Peter kot „Peter Mrkonjić“ postavil na čelo ter izvršil naravnost čudovita junaštva, ki bodo vedno zapisana z zlatimi črkami v zgodovini bosenskih vstaj. Takrat je vodil z nepopisljivim uspehom četo od 4000 mož, katere je sam izbral in oborožil. L. 1883 se je princ Peter Karadjordjević oženil s hčerko takratnega črnogorskega kneza Nikole, s princezinjo Zorko Ljubico. Iz tega zakona so izšli trije otroci: princezinja Jelena, sedaj poročena z velikim knezom Ivanom Konstantinovičem; kraljevič Gjorgje in kraljevič Aleksander, sedanji naš regent, ki je rojen 17. decembra 1889. — Naš pravkar preminuli vladar je živel od l. 1895 kot privatnik v Ženevi; njegova soproga kneginja Zorka Ljubica je umrla leta 1890. — Ko so potem l. 1903 odstranili kralja Aleksandra in kraljico Drago, je narodna skupščina izbrala in soglasno izvolila Petra Karadjordjevića za kralja. Dne 25. junija 1903. leta je prisegel na ustavo in 20. oktobra naslednjega leta so ga v Belemgradu svečano kronali za srbskega kralja. Evropske države so ga polagoma, mnoge s cincanjem vendar priznale.

Čim je zasedla kraljevska hiša Karadjordjevićev kraljevski prestol, je tudi nastalo intenzivno jugoslovansko gibanje, ki ga je podpiral sam pokojni s svojim mogočnim vplivom ter je v to gibanje potegnil vse svoje vlade. Zgodovina zabeležuje za Petra Prvega, Karadjordjevića in po odstranitvi zadnjega Obrenovića velikansko in vsestransko spremembo v javnem in upravnem življenju države. Začela so se vršiti naravnost čuda: Denarni primanjkljaj je polagoma izginil, država se je začela razvijati gospodarsko in kulturno. Pri vsem tem je imela Srbija težko carinsko vojsko z Avstrijo in je največji del dohodkov morala porabiti za vojaštvo, ki se je v vedni pripravljenosti razvilo do take dovršenosti in moči, da še danes naše vojaštvo vzbuja, kar se tiče kvalitete moštva občudovanje celega civiliziranega sveta. Jasno je, da je ta razvoj bodel Avstrijo v oči; vendar se politiki pokojnega kralja posrečilo, to razmerje ublažiti. Nato govori zgodovina o „Balkanski zvezi“, o vlogi pokojnega vladarja v balkanski vojni l. 1912-13. — Vsled vpada avstro-madžarskih čet, se je moral umakniti kralj preko Albanije, kjer mnogo trpel in je njegovo frontno življenje med prostim moštvom naravnost legendarno in vredno vsega občudovanja. Vsled naporov in trpljenja iz tistih časov je venomer bolehal in po ujedinjenju poveril izvrševanje vladarskih poslov svojemu sinu kraljeviču Aleksandru, sedanjemu našemu regentu. Trudnemu od dela za svojo domovino in svobodo svojih bratov je zatisnila nemila Smrt oči sivolasemu vladarju Kraljevine vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Večnaja Ti pamjat!

Slava njegovemu spominu!

Manom Kralja Petra Karadjordjevića.

Odšel si v Carstvo Luči kralj naš in vladar ...
Ob krsti Tvoji verni narod bridko plaka —
ker zgubil borca je svobode in junaka,
ki vodil narod svoj do zmage je vsikdar!

Nesmrtni duh odplul v edénske je vrtove —
junakom Jugovičem hitel je nasproti —
vendár nesmrtni kralj naš, Ti živiš med nami;
Tvoj duh junaški nas na novo delo drami,
v bodočnost domovine kaže nove poti
in k slogi bratski vse sinove svoje zove! —

Roman Bendé.

Imé je Karadjordjevićev novi žar
in duh nesmrtni Tvoj nam je parola jaka
za borbe silne, ki jih ljudstvo Tvoje čaka ...
Zvestoba Domu bodi venec naš in dar!

Sedanji družabni red in krščanstvo.

O sedanjem družabnem redu, ki nosi bistveni znak absolutističnega kapitalizma (vlada zapovedujočih denarnih mogotcev, bogatašev) smo že tuptam govorili. Ker je to vprašanje zelo važno za razvitek naše dobe, moramo temu posvetiti kolikor največ pazljivosti. Družabni red kapitalizma je pokazal, da je nezmožen, da obstoji dalje v tej obliki, kakor se pojavlja med nami. Vse denarne in gospodarske zgube in krize gredo na škodo trpečih milijonov delavcev. Kamorkoli pogledamo (in Rusijo pustimo še na strani!) vidimo neizmerno trpljenje takozvanega malega človeka in nerazumljivo razkošnost pri izvoljencih današnje družbe, pri milijonarjih, kratka kapitalistih in puhlih mogotcih. To je doba zatega teleta. Jasno je kot beli dan, da tako ne more in sme iti dalje, sicer bo cel svet utonil v lastni nezmožnosti in se zadavil v lastni slabosti in onemoglosti. Ker je to gotovo, da moramo ta družabni red, kakor obstoji sedaj vreči in postaviti nov družabni red, ki bo odrešil zapeljano človeštvo od vladajočega zla, nastane le še vprašanje, kako bo ta družabni red padel: ali s silo, z bombami, revolverji, sploh s prevratnimi sredstvi ali pa bo izginil po razvoju zgodovine same?

Teška vprašanja. Žalosten vzgled Velike Rusije nam govori jasne besede. Tam je padel carizen s kapitalizmom na način, ki je zahteval mnogo več žrtev in neprimerne večje izgube na polju narodnega gospodarstva, kakor pa je to zahtevala cela svetovna vojna. In dragoceni človeški material — kam je izginil? Vzgledu Rusije je sledil vzgled Madžarske, seveda v manjšem obsegu, in nazadnje je prišla Nemčija s svojimi špartakovci, ki so celi državi napravili mnogo neprilik in splošne škode. Ako se popolnoma nepristransko ozremo nazaj na svetovno vojno in vse krive in prave preroke o prenovljenju sveta in človeške družbe, pridemo nehote do jasnega zaključka, da so se vsi zmotili: Od jasno-glavega Trockija, Ljenina in sličnih kapacitet pa do zadnjega komunista, ki preklinja v objemu alkohola kje v kaki beznici vse, kar nosi boljšo obleko in vsakega, kateremu se bolje godi ko njemu. Ti ljudje, pravim, so se zmotili; bolj pa kot zmotili, so obupali nad izpolnitvijo utopističnih načrtov, ker ljudje niso sprejemljivi za nauke in ideje pravega in idealnega komunizma. Za izvršitev tako velikega poslanstva je treba značajnih voditeljev, učiteljev, discipliniranih pristašev in še marsikaj, česar suhi kapital nikakor ni v stanju nadomestiti. In tako smo prišli na eno: Komunizem je pred razpadom, oziroma bolje rečeno pred razhodom. Danes, ko je vladajoči razred vsled nepremišljenih dejanj in nasilstev od strani komunistične struje formalno razgnal to družbo, je o tem težko pisati. Komunizem kot tak pa bi se sam na sebi razsul oziroma pristaši komunistične stranke bi se razšli vsak na svojo stran. Obstojajo pa dve možnosti: Kam bi šla večina? Ali po smeri kapitalističnega naziranja, ali pa bo krenila v smer nauk Učitelja nesmrtni in svet odrešujoče ljubezni — Kristusa.

Ako bi hoteli pridigovati proti kapitalizmu, pa bi pristnega (povdarjam!) krščanstva ne uveljavili najprej v sebi, v svoji družini, občini, državi in sploh v javnem življenju, delali bi težko delo, ki ne bi nikdar obrodilo sadu. Kapitalizem oznanuje in uveljavlja, kar vidimo na nešteti primerih javnega in privatnega življenja nekako pravico močnejšega nad slabejšim, kar je popolnoma pogansko. Zavrgel je krščanstvo, ki uči, da je naš bližnji vsak človek. In če pogledamo umirajoči komu-

nizem, vidimo, da je glavni nauk komunizma ta, da ima družba popolno (absolutno) moč nad posameznikom. Ta komunizem je zavrgel nauk Kristusov: Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe! Po temeljnih naukih krščanstva pa je človek popolnoma svobodno bitje, ki se mora sicer podvreči skupnosti, v kolikor to terja nauk o Bogu-Očetu vseh ljudi. Vsi vemo že iz šole, da je človek po izvornem grehu nagnjen k slabemu. To nagnjenje je v naravi človeka samega. Naša vera nas uči o velikem poslanstvu Sinu Božjega, ki je prišel kot Odrešenik vseh bednih in zatiranih na svet, da ga odreši. V zgodovini potem do danes vidimo, da je krščanska misel cel svet nekako zrevolucionirala. Krščansko vzgojen narod se ne bo dal zapeljati k slabi politiki. Krščanstvo krepi človeka v dobrem, odvrta od hudega. Krščanstvo uči ljubezen in zavrača sovraštvo. Narod, vzgojen po temeljnih naukih krščanstva se ne bo dal zapeljati od brezvestnih agitatorjev do dejanj sebične narave; ona so protivna Bogu in ravno raditega v škodo celokupne človeške družbe. S krščansko idejo bomo brez krvi in nasilja prenovili svet in očistili od poganskih kapitalističnih nazorov okuženo ozračje. Za nas je velikanske važnosti, da se tega zavemo do dna duše. Če s spoštovanjem in rešpektom gledamo velike socijaliste, Marksa, Engelsa, dr. Kreka Ljenina in Trockija, s kakšnim spoštovanjem pa bomo gledali na Kristusa, učenika velike zapovedi ljubezni, ki je edina v stanju, da odreši svet. Vsi ti mrtvi, ali še sedaj živeči evangelisti prenovitve človeške družbe so le boren žarek, ki brez sledu izgine v veličastnem, božanskem sijaju Kristusovega imena. Verujmo v eno: Svet bo in mora preobraziti samo ena misel, to je krščanska misel, kajti edino ona je po svoji plemenitosti v stanju, da se loti in dovrši to veliko poslanstvo. To krščanstvo pa ne sme biti licemersko, zunanje, ali „klerikalno“ kakor so si dobri ljudje izmislili, ampak mora biti pravo krščanstvo, ki mora prekvasiti z živim prepričanjem vse sloje človeške družbe. Kristovi socijalni nauki morajo preiti v celo naše zasebno in javno življenje, potem bo oni, ki si je s pridnostjo pridobil premoženje, ostal kristjan in ne bo odiral, da si pridobi še več. Postal bo bogatin, katerih ne bomo mogli odpraviti, ker talente je Bog v različni meri porazdelil med svoje otroke in hlapce. In revež, sedaj izrabljen od vseh, ne bo preklinjal v onemogli jezi na svojega gospodarja izkoriščevalca, ampak bo molče potrpel, ker ga bo blažila zavest, da se je tudi Učenik velike ljubezni rodil in živel v veliki revščini, da je imel za stariše preproste ljudi iz naroda. Tako, ko vse to premislimo, si moramo dati sklep: Današnji veliki čas potrebuje voditeljev, misijonarjev. Duhovniki store v tem oziru svojo dolžnost, ker so v to poklicani. Poklicani pa smo tudi mi drugi, lajiki (neduhovniki), da razširimo krščansko misel vsepovsod. Današnja doba boluje nad pomanjkanjem pravega krščanstva. Vsa javnost stremi po rešitvi, pa tava v temi, išče luči po mlakah. Javnost pa, ki na videz veruje v veliko Kristusovo zapoved in nauk Božji: Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe! — ne ceni dovolj vzvišenosti tega nauka in ga ima za frazo, prazno, lepdonečo besedo.

Prenovimo vse v duhu pravega krščanstva!

Prekmursko pismo.

Murska Sobota, 9. avgusta 1921.

Sprejmite par odlomkov iz opisa tukajšnjih razmer. O Prekmurju trobijo zelo dosti oni, ki imajo za osvoboditev nas Prekmurcev najmanjše zasluge. Povsod, kakor tudi drugod v naši mili

domovini se je pojavilo profitarstvo in kšeftarija, ki cvete pod okriljem potuše sedaj vladajoče nedemokratske liberalne klike. Ker so voditelji ljudstva, ki je v pretežnem številu v mogočnem taboru Slovenske Ljudske Stranke sklenili prirediti v spomin druge obletnice osvobojenja Prekmurja večje slavnosti, so takozvani demokrati na vse pretege (važnejšega posla nimajo tu na meji!) vprizorili najrazličnejše intrige, da bi se slavnosti ne vršile. Ker jih poznamo kot zahrbtno delujoči element že iz več slučajev, zato s strahom pričakujemo, da se jim razne intrige posrečijo. No, raziskavanje o tem prepustimo drugim in po slavnostih. Sicer pa tudi oni, kolikor jih je poštenjakov v demokratski stranki javno izražajo svoje upravičeno nezadovoljstvo nad strastnim in fanatičnim strankarstvom nekaterih petelinov. Ta klika, ki toliko kriči po slovenskem Prekmurju o domo- in rodoljubju, ne upošteva svetosti države, ljudstva in javnosti, ako se slepo ne podvržejo diktaturi sedaj slučajno na krmilu stoječega razreda.

Dne 7. avgusta se poklicali svojega ministra dr. Kukovca na zborovanje. O istem bodo demokratske novine mnogo pisale, pokrile pa bodo resnico, kakor po navadi. Kaj je z avtonomijo nedeljene Slovenije? Kaj je z ljudskimi pravicami v cerkvi in šoli? Polno obetanja je bilo na tistem shodu, dosti ropotanja za — prazen nič. Zdelo se je človeku, da poslušal ropotanje velikega klopota, ki nikdar ničesar ne zmelje. Nekateri pa so dali shodu primero z ognjem, ki ni ogenj ampak velik oblak dima, ker se listje noče vžgati. Ta dim naj bi se valil pred naše svobodne prekmurske oči, da bi ne videli solnca resnice?! S svojim „Prekmurjskim Glasnikom“ (ljudstvo mu pravi „prekmürski lažnik“) trobijo v svet svojo laži-kulturo, katero odločno odklanjamo. Z nedostojno, protiversko politiko se boste vernemu ljudstvu samo osovražili in nikdar ne prikupili. Ljudstvo ve in vidi obupne sadove protiverske vzgoje in zato bo vsikdar in povsod odklanjalo take voditelje od sebe in najdražjega, od narodovega naraščaja, od otrok! Zaupajte bolj ljudstvu in njegovi izobrazbi se posvetite, manj pijančujte in ne zanašajte se preveč na policaj-režim, ki tudi ne bo večno držal. Ljudstvo je tu že precej razsvetljeno. Ono je vedlo med govorom g. ministra delati medklice o avtonomiji, protiverskem sokolstvu po šolah in o zagrizenem strankarstvu. Ker sem se povrnil zopet k shodu, naj še povem, da je gospod minister govoril, kako je stranka dr. Korošca (poslanci Slovenske ljudske stranke) nasprotovala državotvorni demokratski stranki. On misli, da je prišel neumne Prekmurce farbat in da bodo vse pojedli, kar jim bo serviral, pa se je zmotil; kajti prekmursko ljudstvo dobro ve, da se je Slovenska ljudska stranka, katere voditelj je veliki prvoboritelj za jugoslovansko svobodo dr. Korošec in kjer je tudi voditelj prekmurjskih Slovencev g. poslanec Klekl hotela spraviti za naše razmere prepotrebno avtonomijo (samoupravo ali domače ravnanje) branila je pravice ljudstva do narodnega šolstva in vzgoje, branila je pravice cerkve, ki je najbogši temelj (fundament) srečne države. Z eno besedo, ljudstvo ve, da so delali in delajo poslanci Slov. Ljudske Stranke na korist ljudstva in države. Potem je omenil g. minister (in to je bilo za nas važno!) dr. Žerjav in njegovo „Jutro“. Ko je govoril o važnosti tega trobila, smo se par sekund spogledovali in kremžili nehote svoje obraze.

Mi vemo, s kakšnimi žrtvami si je Jugoslavija priborila današnje meje, ki še vedno niso pravične; mi to zemljo naših očetov nad vse ljubimo in čislamo in hočemo vsikdar in povsod pred vsakim sovražnikom čuvati in braniti do zadnje kaplje krvi. Obsojamo zlobne čine anarhistov, komunistov in drugih prekucuhov in vemo, ko bi vse stranke vodile politiko krščanske strpljivosti, kakor Slov. Ljudska Stranka, ne bi prišlo nikdar do ogabnih atentatov na Nj. Visočanstvo regenta in na ministra Draškovića. Komuniste bi kak pomirljivi sistem pripravil do poboljšanja, tako pa rodi sila prekucuh, kakor nam je vzgled Rusija in nekdanja Francija, kjer je nad krščansko zapovedjo ljubezni dobilo nislno policajstvo nad moč. Kaj je pomagalo ruskim židovom, da so razširili radi boljšega profita komunizem? Ko je isti prišel v plamen, pa so komunisti žide prve poklali in se polastili bogastva prvih, ki so zaradi bogastva bili komunisti. Vse kakor pri nas.

Pozabil bi skoro poročati o silni suši, ki je zadela naša polja gori od Tišine pa doli do Dokležovja. Najbolj je prizadeto do 8 občin na levem Murskem bregu. Otave ne bo trebalo kositi; druga deteljica je bila slaba, tretje pa sploh ne bo; tudi koruza je v skrajno slabem stanju, krompiri so zelo drobni, ajde pa prosa pa še za seme ne bo dovolj. V ljudski govorici se prepisuje ta suša kot kazen božja za divjanje komunistov. — O agrarni reformi in drugem pa prihodnjik.

Št. B.

Al. Neudauer:

Nesramne laži samostojnežev.

(Nadaljevanje.)

II. del.

Kmalu po objavi nesramnih lažičankov v „Kmet. listu“ sem na tem mestu javno pozival dopisnika, naj naznani svoje ime in naslov, da mu bom dal priliko, njegovo umazano pisarijo v Kmet. listu in vse njegove trditve pred sodnijo dokazati. To se pravi, jaz bi ga rad tožil, v katerem slučaju bi moral on svoja „senzacionalna“ razkritja točko za točko z dokazi podpreti, sicer bi bil kaznovan. Toda slabostjni člankar, ki se hlina tako resnicoljubnega in pravičnega in ki pri svojih učenih predavanjih v družbah preobrača svoje nedolžne oči kot mučenik resnice in pravice, svojega imena in naslova še danes ni sporočal. Zato ga imenujem tukaj javno brezvestnega, nesramnega obrekovalca, lažnjivca, prostega falota. Da dopisnik ni naznanil svojega naslova, je pač vzrok to, ker je že okusil, kako je bivanje v samostanskih celicah mariborskega okrožnega sodišča, ker je presedel še v nedavnem času nekaj mesecev.

Pisati o kom take gorostasnosti in nesramnosti, kot je storil to dopisnik Kmet. lista o meni, potem se pa skrivati in ne dati imena, pač ni značajno. Take manire se najdejo pač samo pri samostojnežih. Jaz pa pišem svoja izvajanje odkrito in pod celim svojim imenom, ter prevzemam in nosim zato tudi vso odgovornost — ker se nimam ničesar bati in lahko to, kar pišem, tudi dokažem.

O stvari, tihoči se nakupa manufakture od Perkota iz Ljubljane, sem že povedal, ravnotako o onih 300.000 K škode, katere se je zadržal s tem baje povzročilo ter se na nova tozadevna napolnjenega samostojnega dopisnika ne oziram. Pripominjam le toliko, da ni imelo načelstvo zadruga dne 12. VII. 1920 nobene tajne, temveč redno javno sejo, pri kateri pa se o tem sploh ni govorilo. Tajnih sej zadruga sploh nikdar ni imela, ker nima povoda zato in ni take navade kakor samostojni Jurkovič, ki ima vedno take tajnosti in zavedno tajnostni stika. Sploh je on ena sama tajinstvena figura, za katero nikdo ne ve, kaj in od kod je in kako je mogoče, da nič ne dela in vendar dobro in udobno živi. —

(Dalje prih.)

Resolucije, sprejete na velikem zborovanju katoliškega ljudstva pri Sv. Trojici.

1. Krščansko ljudstvo, zbrano na zborovanju pri Sv. Trojici najodločneje obsoja sokolsko vzgojo, ki jo proti volji kršč. staršev uveljavlja svobodomiselnost učiteljstva. Odločno zahteva versko šolo, kjer se bodo otroci kršč. staršev vzgajali v strogo verskem duhu.

2. Ker je v vsakem narodu podlaga za pravi napredek le splošna ljudska izobrazba, zato hočemo potom vstrajnega in smoternega izobraževalnega dela v smislu kat. načel vzgojiti v našem ljudstvu resno politično mišljenje in s tem zagotoviti uspeh borbi za politično ravnopravnost.

3. „Slov. kršč. soc. zveza“ naj kot zveza vseh kat. izobr. društev ustanovi ali poživi v vseh župnijah Slov. goric naša društva in v vseh društvih ustanovi mladinske odseke, bodisi Orla ali Orlico, dekliške ali mladeniške zveze, kakor pač to zahtevajo krajevne razmere.

4. Ker je uspešno delovanje izobr. društev odvisno od voditeljev, zato hočemo podpirati vzgojo katoliških dijakov, bodočih svojih voditeljev.

5. V borbi za zmago naših tirjatev je najvažnejši soboritelj naše katoliško časopisje. Ponesti moramo naše časopise v slednjo hišo, da bo vsak dobro poučen in res prepričan naš somišljenik. Vsi na delo za naše liste, da se zmanjša vpliv liberalnega in socialističnega časopisja.

Resolucija naj se razloži in preberejo na prvem sestanku vsakega društva!

D o p i s i

Gornja Radgona. Tu se je na praznik dne 15. avgusta nad vse dobro obiskan shod Slovenske Ljudske Stranke, na katerem je govoril poslanec in minister na razpoloženju g. Ivan Roškar o političnem položaju v državi. Shod je otvoril g. Janko Pelcl, nakar je bil g. Janez Lančič izvoljen za predsednika zborovanja. Gospod poslanec Roškar je v temeljito zamišljenem govoru z mirnimi in stvarnimi besedami ožigosal slabo državno gospodarstvo in kritiziral

napake sprejete ustave, ki se je kupila z denarjem davkoplačevalcev. Omenil je ne-gospodarsko (ne-ekonomsko) gospodarenje z državnim imetjem, ki je značilno ravno v tem, da država v času, ko največ pomoči potrebuje, na eni strani z neverjetno darežljivostjo razsipuje za sokolstvo, gledališča in razne strankarske potrebe vladajočih strank in istočasno prosjači pri tujih državah za nova milijardska posojila. Takemu gospodarju je vzporedil slabega gospodarja, ki hodi vedno v krčmo, plačuje drugim, da se vesele, sam pa jemlje posojilo na svojo zemljo in bajto (dokler ne vzamejo posojila bajte in zadnje njive! Op. ur.). Nadalje je jasno povedal, kako žalostno je, da se za ljudsko prosveto nič ne stori in da se kmečki stan, ki tvori 80 % celokupnega jugoslovanskega prebivalstva od strani zdaj vladajočega razreda popolnoma nič ne upošteva. Krivično je, da peščica ljudi, ki ne poznajo teženj ogromne večine državljanov, tako netaktno igra s kmečkim ljudstvom, ki je dobro in pošteno v svojem jedru. Nadalje je razpravljal o razmerah pri carini, ki s svojimi tarifi draginju le povečuje, ne pa zmanjšuje. Jugoslavija da ima vse predpogoje industrijske države, ker se lahko naša industrija in sploh industrija vseh panog krasno razvije; kajti pri nas je sirovin z izobilju. Z strogo objektivno obsodbo razmer pri šolstvu, kakor obstoje sedaj je povedal starišem, da imajo oni prvo besedo nad svojim otrokom in naj dobro pazijo na svoj zaklad. Z jasno kritiko o centralizmu nam je povedal, kako krivično je sestavljena ustava, ki ne priznava kulturnih, gospodarskih in političnih razlik med posameznimi ujedinjenimi plemeni Jugoslavije. Zbrani poslušalci (dvorana Posojilnice in veža s hodnikom so bile polne vestnih poslušalcev) so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem g. poslanca, ki je ob koncu govora žel za svoje besede živahno pritrdjevanje. Želimo, da bi se pri nas večkrat vršil kak shod, na katerem bi nas kak poslanec poučil o naših razmerah v državi in izven države. Gospodu poslancu in min. Ivanu Roškarju pa za njegov trud najiskrenejša hvala.

Gornja Radgona. (Murski most.) Naš most, ki nas veže z Radgono je v tako mizernem stanju ravno na naši polovici, da je človeka kar strah, kadar se mora istega posluževati. Leva ograja je popolnoma na tleh. Stvar poklicanih faktorjev je, da se že z ozirom na ugled države pobriga za medsebojno popravilo mostu, ki bo lepega dne splaval po Muri, če se pravočasno ne popravi.

Police. Tukajšnje bralno društvo je dne 15. t. m. izročilo svojemu dolgoletnemu predsedniku, ustanovitelju in sedaj članu g. Jankotu Pelcl-u častno diplomu in ga imenovalo častnim članom. Gospod Pelcl je eden najpožrtvovalnejših prvobojnikov na severni meji, odločen pristaš SLS in vnet branitelj krščanskih načel. Slavljem čestitamo najsrčneje in želimo, da se bo dolgo veselil podeljenega odlikovanja.

Kapela. Telovadni odsek „Orel“ priredi dne 28. t. m. na vrtu g. Coblja igro „Stari in mladi“ z nastopom orlovskega naraščaja, petjem in deklamacijo. Vstopnina: sedeži I. vrste 10 K, II. vrste 8 K, stojišče 4 K. — Prijatelji poštene zabave se vabijo k obilni udeležbi. V slučaju slabega vremena se igra preloži in se pravočasno naznani.

Lomanoši. V četrtek, 11. t. m. opoldne je nastal pri hlevu posestnice Žigert požar. Gornje-radgonski gasilci so pod poveljstvom načelnika takoj, ko so bili obveščeni, prihiteli na pomoč. Žalibog se je gašenje zaradi pomanjkanje vode zelo otežkočilo in gre vsa čast pridnim ženicam in deklicam ki so tako požrtvovalno donašale kakor tudi nekaterim posestnikom kateri so s konji dovažali vodo.

Stavešinci. Pri gospodu Antonu Mlinarič je ob priliki blagosloavljanju križa nabral g. Miljavec za Jugoslovansko Matico znesek po 264 K. Iskrena hvala vsem darovalcem, posebno našemu kmetškemu ljudstvu, ki je stem pokazalo svojo požrtvovalnost in narodno zavednost, katere je posebno tukaj ob naši narodno-obrambni meji potrebna. Posnemajti!

Petanjci. Gospod velepodjetnik Vogler še menda dosedaj ni zavedel tega, da se nahaja v

Jugoslaviji. Njegovo podjetje ima še madžarske napise in njegovi delavci govorijo pridno madžarsko. Skrajni čas je, da naša drugače vsevidna oblast pogleda malo tudi na tega gospoda in ga nauči, kje se nahaja. V kolikor je tako obnašanje „naših“ državljanov netaktno, v toliko je naša uprava vredna obsojanja, če trpi take prikazni. Za drugič imamo prijavljenih več zanimivosti o imenovanem „Jugoslovanu“.

Gradišče pri Tišini. V pondeljek, 8. t. m. so v Muri utonili brata Pučko, lastnika mline na levem bregu Mure občine Tišina in en mož iz Petanjec, sedaj oženjen v Gradišču, ko so spravljali mlini čoln iz desnega brega na levi breg Mure. Nesreča je hotela, da se je pri napeljevanju mlinke verige (ketne) čez Muro, prevrnil čoln s štirimi osebami, kateri le eden po imenu Vogrinec se je rešil, ostali trije pa so se utonili.

Prekmurska železnica zagotovljena. Odbor za zgradbo prekmurske železnice v Ljutomeru poroča: V smislu rešitve g. ministra za saobračaje je bila določena komisija, ki bi imela odrediti smer trase za železniško zvezo med Mursko Soboto in obstoječo želez. progo Kotoriba—Pragersko. Komisije so se udeležili gg. inspektor inž. Petar Milenković kot zastopnik direkcije za gradnje novih železnice v Beogradu, višji želez. svetnik inž. Petar Lapenna kot zastopnik direkcije državnih železnic v Zagrebu in gradbeni svetnik inž. Rudolf Kaučič kot šef sekcije za trasiranje železnice Murska Sobota—Ljutomer—Ormož. Komisija je od 27. do 31. julija pregledala vsa proga na tem terenu, proučila vse že izdelane inženirske projekte in načrte, ter zabeležila svoje končne ukrepe v obširnem zapisniku. Iz tega zapisnika povzamemo nastopne javnosti zanimajoče točke: 1. Vsa proga se bo gradila kot velikopotezna železnica srednjeevropskega pomena. 2. V Ljutomeru se zgradi državni kolodvor, ki bo zvezan z že obstoječim kolodvorom Južne železnice. 3. Ormož dobi nov državni kolodvor z možnostjo direktne zveze v smeri Čakovec in Pragersko. 4. Sekcija za trasiranje proge naj svoje delo dospeši tako, da se bo moglo spomladi leta 1922 pričeti z gradnjo te proge. S tem je stopila prekmurska železnica iz stadija projekta v stadij izvršitve. Pričakovati je — ako ne poseže vmes kaka višja sila — da bo nova železnica najkasneje začetkom l. 1924. izročena prometu.

Radi nenadne smrti Nj. Vel. Kralja Petra je podlistek, nekaj članov in notic odloženih za prihodnjič, kar se nam naj oprost.

Jugoslovanski gasilec.

Vsled smrti Njegovega Visočanstva Kralja Petra I. izostane gasilski shod in vrtni koncert v zdravilišču Radinci Gornjeradgonske gasilske župe.

G o s p o d a r s t v o

„Ljubljanski veliki semenj“ od 3. do 12. septembra 1921 ne bo podal lepega celokupnega pregleda vzorcev razstavljenega blaga, ki se ga kupci morejo nabaviti v Sloveniji, temveč je dana na njem prilika za izložbo in pregled cele države. Veliko zanimaje inozemskih trgovcev in industrijskih krogov za potek gospodarskega življenja pri nas je dovedlo do veliko udeležbe inozemcev na semnju. „Ljubljanski veliki semenj“ bo vsakem oziru dovršena in popolna prireditel. Sejmski prostori obsegajo nad 30 zgradb in paviljonov, ki so razdeljeni v nastopne oddelke: Papirna industrija, grafika in pisalne potrebščine, pohištvo in glasbeni instrumenti, majolike, fajance, pletarstvo, metlarstvo in mala lesna industrija, vrvarski izdelki, slamniki in klobuki, obleka, zlatnina in urarstvo, strojna industrija, železnica in železninski ter pločevinski izdelki, kovine in kovinski izdelki, lesna in gradbena industrija, poljedelski proizvodi, hranila in pijače, kmetijske potrebščine vsake vrste, usnjarska industrija, kemijska industrija, kozmetika in zdravstvene potrebščine, tekstilno blago, perilo in modno blago. Trgovinski oddelek bo nudil celokupen pregled domače trgovine s tuzemstvom ter inozemskih industrijskih proizvodov, ki se uvažajo k nam.

Ugodnosti za obiskovalce „Ljubljanskega velikega semnja“ v Ljubljani od 3. do 12. septembra 1921. Upoštevaajoč velik pomen „Ljubljanskega velikega semnja“, za naše narodno gospodarstvo, so naše državne oblasti priznale razstavljalcem in obiskovalcem številne ugodnosti. Obiskovalci, ki se izkažejo z legitimacijami in sejmskim znakom, plačajo v času od 20. avgusta do 20. septembra 1920 za vožnjo do Ljubljane in nazaj v vseh razredih potniških vlakov vseh železnic v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, polovično vožnjo. Ako pa imajo razven tega potrdila ministrstva za trgovino in industrijo, da posetijo „Ljubljanski veliki semenj“ so v času od 3. do 12. septembra 1921 upravičeni uporabiti

na progi Beograd—Ljubljana in nazaj tudi brzo-vlake proti polovični voznini. Ta ugodnost bo prišla zlasti posetnikom iz vzhodnih delov naše kraljevine v prilog. Za prevoz razstavnega blaga v Ljubljano in nazaj se plača polovično železninsko voznino in sicer na ta način, da se zaračuna za pot od izhodišča do Ljubljane cela tovornina, dočim se blago na povratku iz Ljubljane nazaj brezplačno odpremi. Razstavljalno blago, ki dojde iz inozemstva je uvozne in izvozne carine oproščeno, ako se izvozi tekom treh mesecev po uvozu. Razven tega je priznalo tudi Obratno ravnateljstvo južne železnice na Dunaju obiskovalcem „Ljubljanskega velikega semnja“ 50% popust na vseh potniških vlakih avstrijskih prog južne železnice, ako se izkažejo s sejmsko legitimacijo, ki je v redu kolekovana. Zajedno je dovolilo za razstavno blago gori navedene prevozne ugodnosti. Legitimacije s sejmskim znakom, ki upravičujejo imetnika do vseh navedenih ugodnosti, se dobe za Din. 25.— pri vseh sejmskih zastopnikih v vseh večjih mestih, ali pa neposredno pri Uradu Ljubljanskega velikega semnja v Ljubljani.

I. obrtna razstava v Mariboru. Ko so se vse stroke začele gibati in pripravljati da svojo stroko privedejo do ugleda, da občinstvo spozna njih zmožnosti proizvodnje, da se tudi obrtništvo v Mariboru odločilo svojemu stanu

priporiti ugled v javnosti in pokazati svojo zmožnost potom obrtne razstave. Za to razstavo se je priglasilo nad sto raznih obrtnikov in zato obeta ista obiskovalcem nuditi upogled na krasne obrtne izdelke. Zato že danes cenj. občinstvo na našo razstavo opozarjamo in upamo na zelo številni obisk.

Poziv na trgovce, industrije in obrtnike! „Uradu Ljubljanskega velikega semnja“ kljub najvestnejšemu delu ni mogoče sestaviti popolnega seznama trgovcev, industrijcev in obrtnikov iz vzhodnih delov naše države, da bi se jih povabilo na naš semenj. Zato naproša „Urad Ljubljanskega velikega semnja“ vse industrije, trgovce in obrtnike, ki imajo trgovske zveze v hrvatskih in srbskih pokrajinah naše kraljevine, da pošljejo svojim odjemalcem in trgovskim prijateljem iz teh delov naše države vabilo za poset „Ljubljanskega velikega semnja“. Potrebne tiskovine da brezplačno na razpolago Urad Ljubljanskega semnja. V interesu stvari je, da naši pridobitni krogi omenijo v vsakem svojem dopisu namenjenem izven Slovenije našo prirediteljsko kratkim vabilom na poset. V informacijo naj služi, da se dobe legitimacije in sejmski znaki, ki upravičujejo do polovične vožnje po vseh železnicah v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljano in nazaj, in do prostega vstopa v vse sejmske prostore za celo dobo velesoja proti

predplačilu Din. 25.— pri Uradu „Ljubljanskega velikega semnja“ in pri sejmskih zastopnikih v vseh večjih mestih. Sejmski urad preskrbi na naročilo tudi stanovanje.

Poizkusi s čilskim solitrom. One, ki so prešli spomladi čilski soliter v svrhu proizvodnega gnojenja opozarjamo, da vpošljejo poročilo o uspehu in o letini sploh kakor so se svoječasno zavezali. — Delegacija proizvajalcev čilskega solitra Dipl. agr. A. Jamnik, Ljubljana, sedaj Knafljeva ul. 15.

Vrednost denarja. En ameriški dolar stane 170—175 kron; za 100 nemških mark se dobi 208 kron; za 100 avstrijskih kron se dobi 16-20 kron; za 100 čeških kron se dobi 220 kron; 1 francoski frank stane 12 kron.

Pristopajte k Jugoslovanski Matici!

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. z. z n. z.

sprejema

hranilne vloge

ter jih obrestuje po

4%

Obresti pripisuje brez posebnega naročila koncem decembra h kapitalu;

daje

posojila

na vknjižbo, na poroštvo, menice tekoče račune, vrednostne papirje, raznovrstne trgovske kredite, akreditive;

sprejema od svojih strank kot vloge hranilne knjižice in plačuje za nje terjatve drugih denarnih zavodov;

dela prošnje za vknjižbo posojil

brezplačno;

plačuje rentni in invalidni davek sama ter ga ne odteguje vlagateljem;

posreduje pri izmenjavi tujih

valut (tujega denarja),

vnovčuje čeke ter izvršuje vsakovrstna nakazila;

daje vsa v denarno stroko spadajoča pojasnila in kreditne informacije brezplačno.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. ure.

Uradni prostori v lastni hiši, glavna cesta št. 14 ob kolodvoru.

Račun čekovnega urada v Ljubljani, št. 10.593. — Telefon št. 3.

Zahvala! Vsem, ki so ob priliki nesreče, ki nas je zadela dne 11. t. m., ko je izbruhnil požar na našem posestvu, pomagali, zlasti pa vstrajni gornjeradgonski požarni brambi izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo.

Jožefa Žigert, Karl in Marija Podjavoršek
Lomanoše št. 1.

Sprejmeta se dva trgovska pomočnika

popolnoma izurjena v manufakturni stroki z večletno prakso in dobrim spričevalom. Predstava se želi. Nastop službe je takoj ali 15. sept. najpozneje 1. okt. pri tvrdki **Alojz Krainz**, trgovina modnega, manufakturnega in špecerijskega blaga v **Ljutomeru**.

Proda se veliko posestvo

v zelo prometnem kraju Slovenskih goric, sestojče iz 80 oralov, od tega 20 oralov vinograda, ostalo polja, njive travniki, sadonosnik in gozd. K posestvu spadajo tudi 3 gospodske hiše. Pri-glasi in koliko se želi kupiti se naj pošljejo pismeno pod „Posestvo 200“ na upravništvo „Murske Straže“.

Pristopajte k Jugoslovanski Matici!

Sveža jajca

se kupujejo vedno po najvišji dnevni ceni v trgovini **Senčar, Mala Nedelja**. Zaloga vseh vrst blaga. Zmerne cene.

Proda se

ena velika stiskalnica (preša) v dobrem stanju po ugodni ceni. Vprašati pri g. Velcl, posestnik v Gornji Radgoni.

Iščem pekarijo

na trgu ali fari. Nastopim lahko v enem mesecu. Vprašati Uprava „Murske Straže“.

1200 l vina

letnika 1920 in 600 l jabolčnika se po ceni proda. Pojasnila daje iz prijaznosti g. Al. Horvat, gostilničar, G. Radgona.

Naznanilo!

Naznanjam slavnemu občinstvu iz Gornje Radgone in okolice, da sem z današnjim dnevom v Gornji Radgoni, Glavna cesta št. 23 otvoril podružnico svoje ključavničarske obrti, katera je spojena s kleparsko delavnico gosp. Benjamin-a Dibelčar.

Prevzamem vsa umetna, strojna in stavbena ključavničarska dela, poniklanje, popraviljanje koles (biciklov) motorjev, poljedelskih strojev itd. Vso to delo se izvršuje potom autogeničnega varenja najtrpežneje. Izdelujem tudi pristne in garantirane strelovode z bakreno vrvjo. Imam tudi vedno v zalogi nova in stara kolesa (bicikle), ter posamezne dele istih. Vse po jako ugodnih cenah.

Toraj se priporočam cenj. občinstvu ter zagotavljam, da si bom prizadeval, vsakogar najbolje zadovoljiti

Z odlič. spoštovanjem

Ivan Kovačič, ključavničarska podružnica v Gornji Radgoni

Glavna cesta št. 23 (Benjamin Dibelčar).

V Gornji Radgoni, dne 1. avgusta 1921.

Telovadni odsek „Orel“ pri Kapeli priredi dne 28. avgusta na vrtu g. Cehlija igro

„Stari in mladi“

z nastopom orlovskega naraščaja, petjem in deklamacijo.

Vstopnina: sedeži I. vrste 10 K, II. vrste 8 K, stojišče 8 K.

Prijatelji poštene zabave se vabijo k obilni udeležbi.

V slučaju slabega vremena se igra preloži in se pravočasno naznani.

Odbor.

Zdravilišče Slatina Radinci otvorjeno od 1. junija do 15. septembra

Mineralne, naravne ogljikokisle, parne, električne kopelji. — Pitna zdravitev.

Dobro oskrbljena zdraviliščna restavracija. — Keglišče, tenis in druga zabavišča so gostom in izletnikom na razpolago. Prospekte razpošilja in pojasnila daje ravnateljstvo.